

A szerkesztő

Tíz évvel fiatalabb
nálam. Megkérdezi,
hogyan meghalok, kire
hagyom a könyvtáramat.
Elvisz egy antikváriumba,
egymás után adja kezembe
az ismeretlen könyveket.
Csak pár perce van, mondja,
aztán órákig ülünk egy
kocsmában, hallgatjuk
két tanár beszélgetését.
A szerkesztőség a külvárosban
található, egy járdaszigeten.
Be van vezetve a telefon,
az internet. Víz nincs.

Oravecz Imre

SZAJLA

Verstanulmányok egy regényhez

Apám fizikakönyve

Vászonborítós, elnyűtt, vaskos kötet,
Elements of physics a címe,
és Torontóban adták ki kanadai iskolák számára 1937-ben,
de nem olyan, mint a tankönyv,
inkább tudományos kézikönyvhöz hasonlít,

kötelező jelleggel *senior high-school*-diákkorában használhatta,
de egyébként is nagyon érdekelték az anyag törvényszerűségei,
és szerette a gépeket,

ez lehetett a kedvenc tankönyve,
különböztetve nem hozta volna magával Magyarországra,
mikor hazatelepült,

belül jobb állapotban van, mint kívül,
kevésbé megviselt,

látszik,
 hogy gazdája vigyázott rá,
 a lapokon alig van aláhúzás, bekarikázás, firkálás,
 a bejegyzések, padszomszédnak szóló üzenetek, számolások, lakcímek,
 telefonszámok, kérdő- és felkiáltójelek zöme az első és hátsó tábla belső oldalára
 és az előzéklapokra koncentrálnak,

mintha megérezte volna,
 hogy nagyon kell kímélni,
 mert egész életén át elkíséri majd,
 és hű társa lesz egy nem idegen, de egészen más világban,

Új-Telepen mindig a fejénél tartotta,
 az ágya feletti kis polcon,
 a *Chambers*-féle angol etimológiai szótár mellett,
 melyet Dorothy unokahúggal küldetett magának kinttről a 60-as években,

elfeledtem,
 hol tárolta az ófalui, régi házban,
 és láttam-e ott valaha a kezében,
 de én gyerekkoromban sokat forgathattam,
 mert a pompás illusztrációk némelyike ma is visszaköszön,
 így például a *Vízszivattyúk és vízi energia* című fejezetben egy vízturbina hatalmas
 lapátkereke,
 mely mellett eltörpül az arányok érzékeltetése végett oda állított ember,
 a *Szilárd anyagok mechanikájában* a San Franciscót Oaklanddel összekötő többszörös,
 hosszú, hosszú függőhíd,
 a *Spektroszkóp és a szívárvány* címűben a fény spektrumáról készített laboratóriumi
 felvétel, életem első színes fényképe
 vagy a *Vízben lebegés elveinek* tárgyalásában az az egész oldalas fotó,
 melyen a *Queen Mary* első útja alkalmával sok kis hajó kíséretében 1936. június 1-én
 befut a New York-i kikötőbe
 és a háttérben Manhattan régi felhőkarcolói látszanak,

de a legismerősebbnek egy egyszerű gépek működését szemléltető rajz tetszik,
 védősisakos erdei favágók egy álló fa tövéhez erősített csigán átfűzött kötelet húznak,
 melynek másik vége egy földön fekvő hosszú rönkre van hurkolva,
 a farönk és a csiga közti kötélrész alatt egy W látható,
 mely a súlyt jelöli,
 az első munkás és a csiga közti szakasz fölé pedig egy P -t tettek,
 mely az erőt jelképezi,

annak idején világos lehetett előttem,
 miben mesterkednek ezek az emberek,
 de a betűk jelentésével csak most jöttem tisztába,
 valami rejtélyes oknál fogva mégis ez az ábra hagyott bennem legmélyebb nyomot,

talán fel sem fogtam igazán,
hogy a szöveg olyan nyelven van,
melyet nem értek,
holmi képeskönyvnek tekinthettem,
mely felgújtotta képzeletemet,

de nemcsak nézegettem,
egy helyen bele is írtam a nevem,
még hozzá apám modorában,
megpróbáltam utánozni a kézírását,
elég gyatrán sikerült,

még szerencse,
hogy a hátsó táblát szemeltem ki erre a célra,
ma is ott van *Donna June Ewing* alatt,
mely az egyetlen női név a férfinevek között,
és többször is előfordul,

érdekes volna kideríteni,
milyen sors jutott osztályrészül a kötetben szereplő nevek viselőinek,
de leginkább ez a Donna June izgat,

sosem fogom megtudni,
ki lehetett,
és miért került apám fizikakönyvébe,
bár nem kizárt,
hogy azonos azzal a fehér hajcsatos, csinos, fiatal lánnyal,
kinek fényképét halála után megtaláltam a holmijai között.

Donna June Ewing fényképe

Fekete-fehér felvétel,
apám iratai közt találtam halála után abban az íróasztalfiókban,
melyet mindig zárva tartott,
fiatal lány áll rajta jobbján egy fekete autóval,

fejét enyhén előredönti,
és dús szemöldökű szemével kissé felülről néz,
mintha a gép valahol lent lenne,
mintha a fényképező személy guggolna,

haja rövid, sima,
és csak lent, a füle táján csavarodik vissza hullámokban,
baloldalt van kettéválasztva,
és jobb oldalon, a fejtető szélén nagy, fehér csat fogja össze,

orra szabályos,
átlósan két árkocska fut le mellőle,
és elvész a pofacsontok alatt,
szája széles, húsos, érzéki,
álla kerek,

világos, testhezálló, vékony, rövid ujjú, galléros pulóvert visel,
melyet kinyomnak még fejlődésben lévő, kerek, kis mellei,
a gallért alul, a szegycsont vonalában alig kivehető brossféle disziti,
valamilyen színes, alul bő, egyszerű szövetszoknya van rajta,
mely közvetlenül a térde alatt végződik,

lábán lapos sarkú, pántos cipő,
bal lábát a jobb elé helyezte,
melyen a testsúlya nyugszik,
így azt nem látni,
eldönthetetlen, hogy húzott-e harisnyát,

feltűnően nagyok a kezei,
egymásra téve lógatja őket az öle előtt, a szemérme magasságában,
és benyomja velük a szoknyáját,
és ezzel akaratlanul még jobban kiemeli a has izgató ívét,
mely szinte párhuzamos kiálló tomporával,

tekintete szelíd, de kissé lemondó, kétkedő,
mintha érte volna már valami csalódás,
mintha nem volna elég önbizalma,
és fogalma sem lenne róla,
hogyan vonzó és kívánatos,

de az is lehet, hogy szégyellős,
és nem szívesen mutogatja magát,
bizonyára sokáig ellenállt,
míg végül úgy adta be a derekát,
hogyan nem győzték meg a lépés helyességéről,
csupán a rábeszélő kedvéért hagyta magát levetetni,

nem valószínű, hogy tudatosult benne,
de nem egyedüli témája a képnek,
rajta kívül nagy tömegével szemből még ott a kocsi, egy '36-os évjáratú Buick is,
azt is láttatni akarták,
azért állították őt úgy,
hogyan ne takarja el,

talán az övé, talán a családjáé,
talán új, talán most vette az apja vagy egy közeli rokona használtan,
mentek vele egy kört,
aztán azt mondta,
hogyan szálljanak ki, és megörökítette,

csak ügyetlenül tartotta a kamerát,
nem fogta be egészen az új szerzeményt,
és lemaradt a lökhárító egyik vége, az egyik sárvédő, az egyik fényszóró negyede,
a szélvédő széle és hátrább a jármű teljes jobb oldala,

a belváros, egy néptelen *alley* lehet a helyszín,
erre abból következtetni,
hogya a háttérben egy többemeletes üzletféle tűzfala magasodik,
előtte villanyoszlop transzformátorral és sok-sok vízszintes és függőleges vezetékkel,
a lány előtt egy hajlott csatornafedél a burkolatlan földön,
a háta mögött pedig egy alacsonyabb, raktárszerű épület, a háttértűzfalra merőleges,
fugázott műkő fala,
mely befejezetlenül maradhatott,
mert a lapos tetőt tartó kiálló gerendák közt hatalmas hézagok tátonganak,

a Nap az előtér irányából süt és oldalvást,
de a felvétel készítője mögött, valamivel hátrább is ház lehet,
mert elfogja a fényt az előtér és a kocsi egy része elől,
és a lány altestét combtőtájéktól lefelé sötétebbre változtatja egy árnyalattal,

csak a felsőtestét érik akadálytalanul a napsugarak,
és a mögötte húzódó kopár, csúnya falat,
melyhez olyan közel van,
hogya jóformán elfedi a tulajdon árnyékát,

a kép hátoldalán semmi támpont, név vagy évszám,
de csak Donna June Ewing lehet ez a lány,
kinek nevét apám többször beleírta a fizikakönyvébe,

könnyű ruházatából ítélve nyár az évszak,
és talán éppen az az év,
mikor ő is elvégezte a *senior high schoolt*,
és *college*-ba készült,
vagy ez volt az utolsó igazi vakációja,
mert úgy döntött,
hogya nem tanul tovább,
hanem ősztől állást vállal valahol, titkárnő lesz vagy valami ilyesmi,

azon az estén adhatta apámnak,
mikor utoljára találkoztak, hogy elbúcsúzzanak,
mielőtt apám visszaindult Európába,

vagy esetleg előbb kapta tőle,
mikor egy osztályba kerültek,
és megtetszettek egymásnak,

vagy valami más alkalommal jutott hozzá,
minden különleges, rendkívüli ok nélkül.